

**До разової спеціалізованої вченої ради
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України**

ВІДГУК

**доктора юридичних наук, доцента
Волошанівської Тетяни Володимирівни на дисертацію
Сальнікової Ангеліни Олександрівни «Використання спеціальних знань
під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із
домашнім насильством», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня
доктора філософії у галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Соціально-економічні трансформації українського суспільства, збройна агресія проти України, запровадження правового режиму воєнного стану, а також загострення соціально-психологічних проблем у сімейному середовищі істотно впливають на криміногенну ситуацію в державі. У цих умовах спостерігається зростання кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, зміна їх структури, способів учинення та характеру суспільної небезпеки. Домашнє насильство як складний соціально-правовий феномен становить підвищену загрозу основоположним правам і свободам людини, зумовлює тяжкі психоемоційні наслідки для потерпілих і потребує особливо виваженого підходу з боку правоохоронних органів у контексті реагування та вжиття відповідних заходів.

За таких умов особливого значення набуває ефективність досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, що безпосередньо залежить від якості використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Йдеться про залучення експертів і спеціалістів у галузях судової медицини, психології, психіатрії,

криміналістики та інших суміжних сфер, без яких неможливе повне, всебічне й об'єктивне з'ясування обставин кримінального правопорушення.

У цьому контексті дисертаційне дослідження А. О. Сальнікової «Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством» є актуальним, науково обґрунтованим і своєчасним. Зазначена проблематика, зокрема, зумовлюється необхідністю комплексного теоретичного осмислення та подальшого вдосконалення процесуальних і непроцесуальних форм використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії. Вище визначене обумовлює розроблення науково обґрунтованих криміналістичних і процесуальних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності слідчої діяльності, забезпечення прав потерпілих, удосконалення теоретичних положень тощо.

Також слід звернути увагу на те, що проблеми протидії домашньому насильству, його кримінально-правової характеристики, особливостей доказування та окремих аспектів досудового розслідування неодноразово ставали предметом наукових досліджень вітчизняних учених. Водночас питання використання спеціальних знань саме під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, здебільшого розглядалися фрагментарно, без формування цілісної концепції та системного підходу. У зв'язку з цим дисертаційна робота А. О. Сальнікової має істотне теоретичне й практичне значення, а тому її актуальність не викликає сумнівів.

Окрім викладеного, актуальність обраної теми підтверджується її відповідністю стратегічним напрямам наукових досліджень, визначеним у:

– Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021), яка передбачає посилення механізмів захисту жертв насильства;

– Національному планові дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року», затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1544-р;

– Державній соціальній програмі запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 р., затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145;

– Указом Президента України № 398/2020 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» та ін.

Дослідження проведено відповідно до Плану науково-дослідних робіт Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України на 2025 рік (номер державної реєстрації в УкрІНТЕІ – 0125U001398). Тема дослідження затверджена Вченою радою Національного наукового центру «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України (протокол № 12 від 18 грудня 2023 року). Викладене засвідчує актуальність і відповідність обраної теми дисертації державним пріоритетам у сфері реформування кримінальної юстиції.

Необхідність комплексного наукового осмислення порушеної проблематики підтверджується також відсутністю системних дисертаційних досліджень, присвячених саме використанню спеціальних знань у провадженнях щодо домашнього насильства, що додатково підкреслює новизну, обґрунтованість і своєчасність обраної теми.

Наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Сформульовані дисертанткою положення, висновки та пропозиції вирізняються логічною структурованістю, внутрішньою послідовністю й аргументованістю, що стало можливим завдяки правильно визначеній меті дослідження, належному обґрунтуванню об'єкта та

предмета, а також виваженому формулюванню завдань. Так, *метою дослідження* є розроблення теоретичних і науково-практичних засад використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, як важливого елемента методики розслідування цієї групи кримінальних правопорушень (с. 23).

Об'єктом дослідження дисертантка визначила правові відносини, що виникають під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Предметом дослідження* стали особливості використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством (с. 26).

Здобувачка ретельно підійшла до вибору методологічного апарату свого дослідження. У дисертації комплексно застосовані загальнонаукові та спеціальні методи, серед яких формально-логічний, системно-структурний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, прогностичний, соціологічний та статистичний методи. Саме поєднання різних підходів дало змогу досягти цілі дослідження та обґрунтувати отримані наукові результати. Також у роботі використано статистичні дані щодо кількості зареєстрованих проваджень про домашнє насильство та ін. На основі цих даних зроблено висновки про актуальність та практичну значущість порушеної проблематики.

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Експертної служби МВС України, Офісу Генерального прокурора та Державної судової адміністрації України за період 2019–2025 рр. У дослідженні використано результати узагальнення 40 кримінальних проваджень, розслідування яких здійснювалося підрозділами Національної поліції України в період 2018–2022 років за ознаками правопорушень, передбачених ст.ст. 115, 116, 121, 122, 125, 126-1, 152 КК України, а також 25 висновків експертів ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, у тому числі його філій.

Окремий масив емпіричних даних сформовано за результатами узагальнення судових рішень у вигляді ухвал і вироків (близько 230 справ), оприлюднених у Єдиному державному реєстрі судових рішень, результати опитування представників правоохоронних і судових органів. Під час роботи над дослідженням використано особистий досвід професійної діяльності, набутий в органах досудового розслідування та в органах адвокатури.

Таким чином, усі наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження мають належний рівень обґрунтованості, що забезпечує їх наукову достовірність і практичну цінність.

Новизна представлених теоретичних результатів проведених досліджень. Дисертанткою проведено комплексне наукове дослідження, у якому на основі всебічного аналізу нормативно-правових актів, наукових джерел, матеріалів слідчої, прокурорської, судової та експертної практики, а також результатів емпіричних досліджень здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання – формування цілісного уявлення про сутність, правову природу, особливості та форми використання спеціальних знань у кримінальному провадженні щодо домашнього насильства.

На основі проведеного дослідження здобувачкою:

- вперше сформульовано авторське визначення поняття спеціальних знань у кримінальному провадженні щодо домашнього насильства;
- запропоновано класифікацію форм використання спеціальних знань (процесуальні, непроцесуальні, змішані) та надано їх характеристику;
- визначено особливості залучення спеціалістів і судових експертів у таких провадженнях, з урахуванням специфіки потерпілих осіб (насамперед жінок і дітей);
- обґрунтовано доцільність визнання висновку спеціаліста самостійним джерелом доказів;
- запропоновано розширення процесуальних прав спеціаліста;

- уточнено зміст і функції психологічної експертизи в механізмі доведення у провадженнях щодо домашнього насильства;
- обґрунтовано потребу у вдосконаленні правового механізму легалізації результатів непроцесуальних форм використання спеціальних знань;
- запропоновано авторські підходи до фіксації дій спеціаліста-психолога під час участі у допиті в умовах «зеленої кімнати»;
- надано пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства в частині регламентації участі фахівців під час досудового розслідування та судового розгляду кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством тощо.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають ознаки наукової новизни, що знайшло відображення у формулюванні нових понять, уточненні правових категорій, розробці класифікацій, обґрунтуванні нових підходів до тлумачення і застосування норм кримінального процесуального права щодо використання спеціальних знань у провадженнях, пов'язаних із домашнім насильством.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Результати дослідження повною мірою відображено в публікаціях у фахових наукових виданнях України, зміст і характер яких відповідають вимогам МОН України, а також виступах авторки з доповідями основних положень дисертації на науково-практичних конференціях, що в цілому свідчить про достатній рівень її апробації. Так, основні результати дисертаційного дослідження викладено у 4 наукових статтях, опублікованих у наукових виданнях України, визнаних фаховими зі спеціальності «Юридичні науки» (081 «Право»), а також тезах трьох доповідей, оприлюднених на міжнародній і Всеукраїнських науково-практичних конференціях, серед яких: *«Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі:*

міждисциплінарна панорама» (м. Вінниця, 19 квітня 2024 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції *«Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів»* (м. Вінниця, 21 червня 2024 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції з нагоди 110-річчя діяльності Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз *«Сучасні напрями розвитку судової експертизи та криміналістики»* (м. Одеса, 05 вересня 2024 р.).

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами аналізу роботи порушення вимог академічної доброчесності не встановлено. У тексті дисертації здобувачкою вичерпано і повно викладено зміст власних досліджень. Під час використання в роботі наукових результатів, ідей, думок і матеріалів інших авторів, здійснено посилання на їх публікації.

Реального або потенційного конфлікту інтересів у офіційної опонентки щодо здобувача, її наукового керівника й інших членів разової ради немає.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Викладені у роботі положення, висновки та пропозиції впроваджені та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній роботі* – для розроблення науково-методичних рекомендацій щодо участі спеціалістів у процесуальних діях, котрі проводяться під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, а також залучення експерта для проведення експертиз і використання спеціальних знань у інших формах на стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень цієї групи (*підтверджено актами впровадження*);

– *правозастосуванні* – з метою підвищення якості практичної діяльності слідчих, дізнавачів, прокурорів, а також судових експертів, спеціалістів, які залучаються до участі в розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством;

– освітньому процесі – під час розроблення освітніх програм, зокрема, у підготовці текстів лекцій, навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій, що можуть бути використані під час викладання таких навчальних дисциплін, як: «Криміналістика», «Дії поліцейського на місці події», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», «Криміналістичні засоби та методи розслідування кримінальних правопорушень», «Докази і доказування», «Напрями розвитку науки "криміналістика та судова експертиза"», «Доктрини судової експертології» тощо (підтверджено актами впровадження).

Вищевикладене є підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Ангеліни Олександрівни Сальнікової **«Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством»** як самостійного наукового дослідження з актуальної і важливої для науки криміналістики проблеми.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому, оформлення. У роботі дотримано вимоги наукового стилю та вимоги сучасного українського правопису. Наукові положення викладено у межах трьох розділів, що об'єднують десять підрозділів, матеріал у яких викладено автором чітко й аргументовано.

У першому розділі дисертації *«Загальні питання використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством»* здійснено комплексний теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблематики. Авторка слушно акцентує, що кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, становлять одну з найбільш соціально небезпечних і складних категорій кримінальних правопорушень, оскільки посягають на фундаментальні права людини, супроводжуються тривалими психоемоційними наслідками для потерпілих та нерідко мають латентний характер.

На підставі аналізу кримінального, кримінального процесуального законодавства України, практики Верховного Суду та наукових джерел обґрунтовано відмежування понять «домашнє насильство», «злочин, пов'язаний із домашнім насильством» та «кримінальне правопорушення, пов'язане із домашнім насильством». Доведено, що відсутність легального визначення окремих із цих категорій негативно позначається на правозастосовній практиці та ускладнює кримінально-правову кваліфікацію відповідних діянь. Особливо цінним є висновок авторки про необхідність закріплення у законодавстві узагальненої категорії «кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством» як такої, що відповідає міжнародним стандартам, зокрема положенням Стамбульської конвенції (с. 52).

У підрозділах першого розділу також проаналізовано сучасний стан наукової розробленості проблем використання спеціальних знань у кримінальних провадженнях зазначеної категорії. Обґрунтовано, що, попри наявність значної кількості праць кримінально-правового та криміналістичного спрямування, відсутні комплексні дослідження, присвячені системному аналізу форм і способів використання спеціальних знань саме у справах про домашнє насильство. Запропонована авторкою періодизація (с. 71-73) розвитку наукової думки з цього питання є логічною та методологічно виваженою.

Також у підрозділі 1.3 (с. 74-88) авторка узагальнила, що використання спеціальних знань є необхідною умовою забезпечення права особи на справедливий, об'єктивний і неупереджений судовий розгляд. У кримінальному провадженні, зокрема щодо злочинів, пов'язаних із домашнім насильством, залучення експертів і спеціалістів є ключовим інструментом встановлення істотних обставин справи. Слушно констатовано здобувачкою, що законодавче регулювання залучення експертів і спеціалістів не є досконалим. Існує ризик формування неоднозначної правозастосовної

практики, зокрема через суб'єктивізм у вирішенні питання про необхідність експертизи та недостатню обізнаність сторони обвинувачення щодо можливостей спеціальних знань. Окрім процесуальних форм, авторка обґрунтовує допустимість і доцільність використання непроцесуальних форм спеціальних знань. Вони мають орієнтуєчий характер, але відіграють важливу роль у плануванні розслідування, формуванні слідчих версій, визначенні тактики процесуальних дій. До таких форм належать, зокрема, застосування поліграфа та складання психологічного портрету правопорушника.

Другий розділ дисертації *«Окремі форми використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством»* присвячений аналізу процесуальних і непроцесуальних форм залучення спеціальних знань у досудовому розслідуванні. Особливу увагу приділено участі спеціалістів-психологів, психіатрів, криміналістів і судово-медичних експертів у проведенні слідчих (розшукових) дій.

Авторкою надано характеристику функціям, реалізації яких сприяє залучений спеціаліст (с. 133). Також обґрунтовано, що ефективність розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень безпосередньо залежить від своєчасного залучення спеціалістів відповідного профілю, з урахуванням вікових, психоемоційних і когнітивних особливостей потерпілих і підозрюваних. Переконаливо доведено, що у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх осіб використання спеціальних знань є не лише доцільним, а й необхідним для мінімізації повторної травматизації та забезпечення достовірності отриманої процесуальної інформації (с.134-135).

Вагомим є висновок про недостатність нормативного врегулювання участі спеціалістів у слідчих (розшукових) діях, що створює істотні труднощі в практичній діяльності органів досудового розслідування. Авторка слушно наголошує на потребі законодавчого визначення прав, обов'язків і меж участі

спеціалістів, а також легалізації окремих непроцесуальних форм використання спеціальних знань, зокрема психологічної діагностики.

Також справедливо констатує дисертантка про те, що для реалізації потенціалу взаємодії зі спеціалістом, необхідно забезпечити належне нормативне регулювання, системну підготовку фахівців, а також створити ефективні міжвідомчі механізми співпраці, адже синергія процесуальної та непроцесуальної форм дозволяє підвищувати якість кримінального провадження у справах про домашнє насильство та забезпечує належному захисту прав усіх його учасників (с. 143).

У третьому розділі *«Залучення експерта до провадження щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством»* здійснено ґрунтовний аналіз можливостей судових експертиз як основної процесуальної форми використання спеціальних знань. Авторкою детально розглянуто особливості призначення та проведення судово-медичних, психологічних, судово-психіатричних, а також окремих криміналістичних і молекулярно-генетичних експертиз.

Обґрунтовано, що правильний вибір виду експертизи, формулювання запитань експерту та належне збирання об'єктів дослідження мають вирішальне значення для встановлення істини у кримінальному провадженні. Особливу наукову й практичну цінність становлять висновки щодо доцільності комплексного підходу до призначення експертиз з урахуванням психоемоційних наслідків насильства, характеру міжособистісних відносин між учасниками конфлікту та індивідуальних особливостей потерпілих і підозрюваних.

Узагальнені висновки дисертації мають істотне теоретичне й практичне значення, оскільки сприяють розвитку криміналістичної доктрини використання спеціальних знань, удосконаленню процесуального регулювання участі експертів і спеціалістів, підвищенню ефективності

досудового розслідування та гуманізації правозастосовної практики у справах про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством.

Викладене дозволяє засвідчити, що структура дисертації є цілком логічною і послідовною. Важливо, що дисертанткою не лише систематизовано наявні наукові підходи, а й сформульовано нові концептуальні положення, що мають реальне значення для правозастосовної практики та наукової доктрини. Таким чином здобувачка продемонструвала здатність до самостійного мислення, формулювання аргументованих позицій.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту.

Разом із тим, позитивно оцінюючи зміст дисертації та відзначаючи її відповідність вимогам до робіт, що подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії щодо необхідного теоретичного рівня, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, їх достовірності та наукової новизни, практичної значущості, уявляється за доцільне висловити сумніви щодо окремих дискусійних її положень і висновків, що можуть служити підґрунтям для дискусій під час захисту дисертації:

1. У дисертації питання використання консультаційної допомоги спеціалістів під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, розглядається у різних структурних частинах роботи в контексті загальної характеристики форм використання спеціальних знань та участі спеціалістів у слідчих (розшукових) діях. Водночас у структурі дисертації відсутній окремий підрозділ, у якому б системно й цілісно були визначені особливості консультаційної діяльності спеціалістів, її зміст, завдання, межі та співвідношення з іншими процесуальними й непроцесуальними формами використання спеціальних знань. Виокремлення такого підрозділу сприяло б більш чіткому розмежуванню форм участі спеціалістів у кримінальному провадженні, підвищенню логічної впорядкованості викладу матеріалу та поглибленню теоретичного

опрацювання зазначеного аспекту дослідження.

2. У роботі ґрунтовно розкрито питання використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, зокрема у частині залучення спеціалістів і призначення судових експертиз. Водночас авторкою не виокремлено та спеціально не проаналізовано можливості використання спеціальних знань у контексті доказування систематичності домашнього насильства як обов'язкової ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України. Зокрема, потребувало б додаткового висвітлення питання щодо ролі психологічних, судово-психіатричних, судово-медичних та інших спеціальних знань у встановленні тривалості, повторюваності та стійкого характеру насильницької поведінки, а також у доказуванні причинно-наслідкового зв'язку між систематичними насильницькими діями та психоемоційними або фізичними наслідками для потерпілої особи. Виокремлення й системний аналіз цього аспекту сприяли б поглибленню практичної спрямованості дослідження та більш повному розкриттю доказового потенціалу спеціальних знань у кримінальних провадженнях зазначеної категорії.

3. Попри те, що в роботі комплексно досліджено процесуальні й окремі непроцесуальні форми використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, поза увагою залишилися можливості використання спеціальних знань у контексті проведення перевірок за криміналістичними обліками, які в практиці досудового розслідування можуть мати суттєве значення для встановлення обставин кримінального правопорушення. Проведення наукової розвідки у цьому напрямі використання спеціальних знань сприяли б більш повному розкриттю їх доказового потенціалу, а також поглибленню практичної спрямованості дослідження з урахуванням сучасних можливостей криміналістичного забезпечення досудового розслідування.

4. Доцільно звернути увагу на те, що в роботі відсутній узагальнений огляд результатів проведеного емпіричного дослідження. Авторка посилається на аналіз матеріалів кримінальних проваджень та судової практики, однак у тексті не подано систематизованого підсумку отриманих даних, їх кількісного та якісного узагальнення, а також чітко структурованих висновків за результатами такого аналізу. У разі наявності такого узагальненого аналітичного блоку це суттєво підвищило б наукову цінність і переконливість дослідження. Систематизація результатів емпіричного аналізу дала б можливість чітко продемонструвати зв'язок між теоретичними положеннями дисертації та реальними тенденціями правозастосовної практики, підтвердити обґрунтованість сформульованих висновків і запропонованих рекомендацій.

При цьому висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Ангеліни Олександрівни Сальнікової, а насамперед характеризують складність та актуальність досліджуваної теми.

Загальний висновок. Дисертація Ангеліни Олександрівни Сальнікової «**Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством**», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана здобувачкою особисто, містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати проведених нею досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки.

Поставлене наукове завдання виконане на належному рівні, це свідчить про те, що здобувачка оволоділа методологією наукової діяльності.

Дисертаційне дослідження «**Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством**» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а також Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами), а її авторка – **Сальнікова Ангеліна Олександрівна**, на підставі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Опонент:

**Доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
доцент**

Тетяна ВОЛОШАНІВСЬКА

Підпис <i>Волошанівської</i> <i>Тетяни</i>
ЗАСВІДЧУЮ: <i>Народивши</i> ВДСД ОДУВС <i>Прес</i> <i>Григоренко</i>
« » 20 р.